

Sygn. akt *I ACa 1602/22*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: st. sekr. sad. Katarzyna Surażyńska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2024 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. Ł. i K. Ł.**

przeciwko (...) **Bank (...) SA w W.**

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 16 września 2022 r. sygn. akt XVIII C 1381/21

I. prostuje oczywiste omyłki pisarskie w rubrum zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce słów (...) wpisać (...);

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 213.764,19zł (dwieście trzysta siedemset sześćdziesiąt cztery złote 19/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 czerwca 2021r. do dnia zapłaty, za jednoczesnym zaoferowaniem przez powodów na rzecz pozwanego kwoty 198.917,73 zł albo zabezpieczeniem roszczenia o jej zwrot;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów 8.100 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

Mikołaj Tomaszewski

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

starszy sekretarz sądowy

Joanna Forycka

UZASADNIENIE

Pozwem z 5 lipca 2021 r. skierowanym przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., powodowie B. Ł. i K. Ł. wnieśli o:

1. zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 213.764,19 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od dnia 1 lutego 2010r. do dnia 4 stycznia 2021 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 26 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty;

2. ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu w związku z nieważnością umowy kredytu nr 203- (...) z dnia 19 stycznia 2007 r. z późniejszymi zmianami, zawartej między powodami, a (...) Bank (...) S.A.;

Ewentualnie, w przypadku uznania przez Sąd umowy zawartej przez strony za zgodną z prawem i mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych, tj. w razie nieuwzględnienia żądania wskazanego w pkt 1 i 2 pozwu, wnieśli o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 83.637,54 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego w związku z pobraniem środków od dnia 1 lutego 2010 r. do dnia 4 stycznia 2021 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 26 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty.

Jednocześnie powodowie domagali się zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania, według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kosztów postępowania wywołanych próbą ugodową w sprawie o sygn. akt (...) prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w W., Wydział XVI Cywilny, w tym opłaty od wniosku, opłat skarbowych od pełnomocnictw oraz kosztów zastępstwa prawnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł oddalenie powództwa w całości (w tym powództw ewentualnych) oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. Jednocześnie pozwany podniósł zarzut przedawnienia i ewentualny zarzut potrącenia.

Wyrokiem z dnia 16 września 2022 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVIII C 1381/21 Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1. ustala, że stosunek prawny wynikający z umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) zawartej między stronami 19 stycznia 2007r. nie istnieje;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów łączne kwotę 213.764,19 zł (dwieście trzynaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote 19/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 9 czerwca 2021 r. do dnia zapłaty;

3. kosztami procesu obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 12.188 zł.

Apelację od wyżej wskazanego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając przedmiotowe orzeczenie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu pozwany zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania tj.:

a. art. 233 § 1 k.p.c. – poprzez:

i. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i nieuzasadnione przyjęcie, że w realiach niniejszej sprawy Bank nie sprostął obowiązkowi informacyjnemu w zakresie wymaganym przez art. 385¹ § 1 k.p.c., podczas gdy z dowodów z dokumentów wynika, że Powodowie byli poinformowani o zasadach mechanizmu denominacji i ryzyku związanym z odwołaniem do kursów walut, co poświadczyli swoimi podpisami;

ii. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz nieuzasadnione przyjęcie, że Pozwanej przysługiwała możliwość jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania Powodów, podczas gdy w treści umowy literalnie określono

wysokość ich zobowiązania, a zgromadzony materiał dowodowy w sprawie nie wykazał możliwości dowolnego kształtowania czynników wywierających wpływ na wysokość zobowiązania Powodów;

(...). nieuzasadnione przyznanie wiarygodności dowodowi z przesłuchania Powodów jako korespondującego z materiałem dowodowym w postaci dokumentów, w sytuacji gdy zeznania Powodów w sposób jednoznaczny sprzeczne były z treścią podpisanych przez nich oświadczeń o akceptacji ryzyka kursowego oraz akceptacji ryzyka zmiennej stopy procentowej, a w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych polegający na ustaleniu, że (i) Bank zapewnił Powodów o stabilności waluty (...) oraz nie poinformował ich o mechanizmie funkcjonowania kredytu denominowanego i o ryzykach z niego wynikających, (ii) Bank nie przedstawił wykresów historycznych kursu (...); ((...)) Bank przedstawił ofertę kredytu w (...) jako najkorzystniejszą; (iv) Powodowie nie byli świadomi ryzyka gwałtownego wzrostu kursu waluty (...);

iv. dowolną, a nie swobodną ocenę dowodu z przesłuchania Powodów poprzez całkowite pominięcie przez Sąd okoliczności, że Powód od chwili zawarcia Umowy otrzymywał wynagrodzenie w walucie EURO oraz zauważał wahania w wysokości wypłaty w zależności od kursu EURO, a w konsekwencji ustalenie przez Sąd, że zmienność kursu waluty nie jest powszechnie znana

które to naruszenia doprowadziły do ustalenia stanu faktycznego sprzecznego z rzeczywistym i przyjęcia o priori twierdzeń Powodów za wykazane, podczas gdy prawidłowe przeprowadzenie postępowania dowodowego winno doprowadzić Sąd I instancji do przekonania, że kwestionowane postanowienia umowne nie spełniają przesłanek abuzywności.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

a. art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że: (a) Powodowie wykazali możliwość dowolnego kształtowania wysokości ich zobowiązania kredytowego przez Pozwaną, podczas gdy Powodowie faktu takiego nie wykazali, (b) Powodowie wykazali, że sporna umowa poprzez kwestionowane przez Powodów postanowienia była dla nich rażąco niekorzystna (art. 385¹ k.c.) vis-a-vis kredytu Złotowego - wbrew ciężącemu na nich obowiązкови jako stronie wywodzącej z rzeczonego faktu skutki prawne;

b. art. 353¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że postanowienia łączącej strony umowy kredytu regulujące waloryzację zobowiązania kredytowego Powodów przyznawały Pozwanej dowolność w kształtowaniu wysokości tego zobowiązania, podczas gdy w stosunkach zobowiązaniowych z udziałem instytucji bankowych, a odwołujących się do zobowiązań wyrażonych w walutach innych niż polska, powszechnym, zgodnym z prawem bankowym i naturalnym zjawiskiem jest odwołanie do tabel kursowych publikowanych przez bank, celem określenia wartości świadczeń, przy czym charakter tabeli kursowych jest uregulowany ustawowo i nie sposób przypisać mu cech dowolności w zakresie kształtowania wartości wyrażonych w tych tabelach;

c. art. 385¹ § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu polegającą na uznaniu, że postanowienia Umowy Kredytu, na podstawie których do wypłaty i spłaty kredytu zastosowanie znajduje tabela kursów Banku, stanowią niedozwolone klauzule umowne, w szczególności wskutek błędnego uznania, że postanowienia te: (i) nie zostały indywidualnie ustalone, (ii) są sprzeczne z dobrymi obyczajami, mimo że prawidłowa wykładania normy zawartej w tym przepisie prowadzi do wniosku, że w odniesieniu do ww. postanowień nie zaistniały ustawowe przesłanki stwierdzenia ich abuzywności;

d. art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zawarcie w umowie klauzul dotyczących sposobu przeliczania walut, do której denominowana jest kwota kredytu, w oparciu o tabele kursowe Banku, powoduje, że umowa rażąco narusza interes konsumenta bez konieczności badania różnicy w koszcie kredytu denominowanego, a kredytu złotowego (przy czym obowiązek wykazania tej okoliczności spoczywa na zasadzie art. 6 k.c. na stronie powodowej);

e. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. L ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. przepisy wprowadzające kodeks cywilny, poprzez przyjęcie, że wobec uznania zakwestionowanych postanowień umownych za abuzywne brak jest możliwości ich zastąpienia innymi postanowieniami wynikającymi z przepisów dyspozytywnych, podczas gdy z treści przytoczonych przepisów wynika, iż postanowienia abuzywne nie wiążą konsumenta, zaś strony są związane umową w pozostałym zakresie, co winno skutkować wypełnieniem powstałej luki poprzez zastosowanie przepisów dyspozytywnych, z których wynika możliwość zastosowania w takiej sytuacji kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, przy zachowaniu walutowego charakteru zobowiązania kredytowego;

f. art. 65 k.c. poprzez jego niezastosowanie i dokonanie takiej wykładni umowy, która pozostaje oderwana od okoliczności jej zawarcia, jak również nie bierze pod uwagę zgodnego zamiaru stron i celu umowy, a także sposobu jej wykonania, bazując wyłącznie na dosłownym jej brzmieniu;

g. art. 5 ust. 2 pkt 7 w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo bankowe, poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji gdy z treści przedmiotowych przepisów wynika upoważnienie Banku do stosowania i ogłaszania kursów walut stosowanych w rozliczeniach z klientami, wobec czego stosowanie Tabeli kursów Banku w rozliczeniach wynikających z Umowy kredytu nie może być kwalifikowane jako przyznanie sobie przez Bank prawa jednostronnego regulowania wysokości zobowiązań stron umowy kredytu.

h. a w przypadku podzielenia przez Sąd II instancji poglądu o nieważności spornej umowy: art. 405 k.c. i 410 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu wzajemne rozliczenia stron tego stosunku prawnego powinny polegać na zwrocie zapłaconych wzajemnie kwot w ich wysokości nominalnej i pominięciu, że strona, która dała w całości swoje świadczenie wzajemne nie jest bezpodstawnie wzbogacona o świadczenia drugiej strony zmierzające do zwrotu tego świadczenia a w warunkach niniejszej sprawy, że kredytodawca z unieważnionej umowy kredytu pozostaje bezpodstawnie wzbogacony o świadczenia kredytobiorcy z tytułu zwrotu rat kredytowo-odsetkowych do wysokości kwoty udostępnionego kapitału.

Mając powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie, w przypadku utrzymania rozstrzygnięcia dot. nieważności umowy i podzielenia przez Sąd II instancji jedynie zarzutu naruszenia art. 405 i 410 k.c. - zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 2 i oddalenie pozwu do kwoty odpowiadającej wartości wypłaconego powodce kredytu (198.917,73 zł). Ponadto pozwany wniósł o zasądzenie od powodów na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację strony pozwanej powodowie wnieśli o oddalenie wniesionego przez pozwanego środka zaskarżenia w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty apelacji okazały się nieuzasadnione, zaś zmiana zaskarżonego wyroku nastąpiła w wyniku uwzględnienia podniesionego w toku postępowania odwoławczego zarzutu zatrzymania.

Nietrafny okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc przez nieuzasadnione przyjęcie, że:

- w realiach niniejszej sprawy Bank nie sprostął obowiązkowi informacyjnemu w zakresie wymaganym przez art. 385¹ § 1 k.p.c., podczas gdy z dowodów z dokumentów wynika, że Powodowie byli poinformowani o zasadach mechanizmu denominacji i ryzyku związanym z odwołaniem do kursów walut, co poświadczyli swoimi podpisami;

- Pozwanej przysługiwała możliwość jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania Powodów, podczas gdy w treści umowy literalnie określono wysokość ich zobowiązania, a zgromadzony materiał dowodowy w sprawie nie wykazał możliwości dowolnego kształtowania czynników wywierających wpływ na wysokość zobowiązania Powodów.

Tak postawiony zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc jest chybiony.

Przepis ten wyraża jedną z podstawowych zasad procesu cywilnego tj. zasadę swobodnej oceny dowodów, stanowiąc, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Naruszenie tego przepisu może więc polegać na tym, iż sąd z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów przyjął za wiarygodny określony dowód lub też odmówił wiarygodności konkretnemu dowodowi. Strona, która podnosi taki zarzut musi przy tym wykazać, o jaki konkretnie dowód chodzi i na czym polega przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów. Takiego zarzutu pozwany w tych przypadkach nie formułuje, a przeciwnie kwestionuje ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego oraz ocenę prawną ustalonego stanu faktycznego. Z tego względu zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc nie jest uzasadniony.

Brak jest podstaw do kwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodu z przesłuchania powodów.

Lakoniczny zapis w treści umowy o poinformowaniu kredytobiorców o ryzyku zmiany kursów waluty mogącym skutkującym wzrostem zadłużenia oraz wysokości rat kredytu wyrażonych w złotych polskich oraz ryzyku wzrostu stopy procentowej nie daje żadnych podstaw do zakwestionowania zeznań powodów co do treści udzielonego im pouczenia przez pracownika banku, które to informacje należy w świetle tych zeznań uznać za oczywiście niewystarczające, co słusznie zaakcentował Sąd Okręgowy.

Powodów zapewniano o stabilności kursu waluty kredytu i nie przedstawiono rzetelnej symulacji wzrostu kursu (...) w stosunku do złotego oraz wpływu takiej zmiany na wysokość zobowiązania kredytobiorców, zaś sam kredyt frankowy przedstawiono jako opcję najkorzystniejszą.

Nie jest zatem także zasadny zarzut błędnych ustaleń faktycznych oparty na przeciwnym założeniu co do wiarygodności i mocy dowodowej zeznań powodów.

Zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów.

Tymczasem w środku odwoławczym skarżący ogranicza się do prezentacji własnej wersji stanu faktycznego, co w świetle powyższych wskazań nie może być uznane za zabieg skuteczny procesowo.

Odnosnie do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc poprzez pominięcie przez Sąd okoliczności, że Powód od chwili zawarcia umowy otrzymywał wynagrodzenie w walucie EURO oraz zauważał wahania w wysokości wypłaty w zależności od kursu EURO, a w konsekwencji ustalenie przez Sąd, że zmienność kursu waluty nie jest powszechnie znana należy wskazać, że ten zarzut nie dotyczy oceny dowodów, czyli materii uregulowanej w powołanym przepisie.

Okoliczność, że powód w dacie zawierania umowy zarabiał w euro nie ma dla sprawy istotnego znaczenia, w sytuacji, gdy kredyt został wypłacony w złotych polskich, w tej też walucie powodowie dokonywali jego spłaty; nadto środki uzyskane z kredytu zostały przeznaczone na zakup nieruchomości położonej w Polsce.

Nadto z materiału dowodowego wynika, że powódka uzyskiwała wynagrodzenie w złotych polskich, a jak powódka zeznała, to z jej pensji spłacany był kredyt.

Nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 6 kc poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powodowie wykazali wskazane w treści tego zarzutu okoliczności faktyczne.

Trzeba mieć bowiem na uwadze, że przepis art. 6 k.c. dotyczy jedynie negatywnych skutków związanych, w myśl przepisów prawa cywilnego, z nieudowodnieniem przez stronę faktów, z których wywodzi ona skutki prawne (aspekt

materialnoprawny rozkładu ciężaru dowodu). Poza jego dyspozycją pozostaje natomiast aspekt procesowy, w tym m.in. kwestia, czy strona wywiązała się z obowiązku udowodnienia faktów, z których wywodzi określone skutki prawne (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2010 r., sygn. akt I CSK 23/10, z dnia 7 listopada 2007 r., sygn. akt II CSK 293/07, z dnia 22 grudnia 200 roku, sygn. akt II CKN 420/00). W konsekwencji, jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, zarzut naruszenia art. 6 k.c. nie może być też skutecznie uzasadniany naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów.

Niezasadne okazały się także pozostałe zarzuty naruszenia prawa materialnego.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię tego przepisu polegającą na uznaniu, że postanowienia Umowy Kredytu, na podstawie których do wypłaty i spłaty kredytu zastosowanie znajduje tabela kursów Banku, stanowią niedozwolone klauzule umowne, w szczególności wskutek błędnego uznania, że postanowienia te: (i) nie zostały indywidualnie ustalone, (ii) są sprzeczne z dobrymi obyczajami, mimo że prawidłowa wykładania normy zawartej w tym przepisie prowadzi do wniosku, że w odniesieniu do ww. postanowień nie zaistniały ustawowe przesłanki stwierdzenia ich abuzywności.

Z niezakwestionowanych skutecznie ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, opartych na wiarygodnym dowodzie z przesłuchania powodów wynika, że treść umowy nie podlegała negocjacjom, w szczególności nie było podczas procedury zawierania umowy mowy „po jakim kursie ma być przeliczany frank”.

Prawidłowo przyjął Sąd Okręgowy, że w umowie stron z dnia 19 stycznia 2007 r. postanowienia dotyczące waloryzacji, a zatem i zobowiązania powodów, zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny.

Postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają kontroli pod kątem abuzywności jedynie pod warunkiem, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). Takie rozwiązanie, wywodzące się z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, opiera się na założeniu, zgodnie z którym postanowienia określające główne świadczenia stron zazwyczaj odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, gdyż do ich treści strony przywiązują z reguły największą wagę. Interpretując art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 (...) uznał, że „wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu tak, by rzeczony konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne” (wyrok z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie C 26/13, K. i K. R. przeciwko (...), pkt 75; podobnie wyrok (...) z 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, R, R. P. A. i in. przeciwko (...) SA, pkt 45).

Jest oczywiste, że klauzula waloryzacyjna zawarta w analizowanej umowie kredytowej stron tych kryteriów nie spełniała, ponieważ nie została jednoznacznie sformułowana, skoro na jej podstawie powodowie nie byli w stanie oszacować kwoty, którą mieli obowiązek świadczyć, a zasady przewalutowania określał jednostronnie bank (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 listopada 2011 r., I CSK 46/11; z 15 lutego 2013 r., I CSK 313/12; z 10 lipca 2014 r., I CSK 531/13). Przy przeliczaniu świadczeń zarówno określających kwotę przyznanego kredytu, jak i wysokość spłaty rat kredytowych odwołano się w umowie do kursów ustalanych przez pozwanego, bez wskazania jakiegokolwiek obiektywnego miernika, pozwalającego w sposób przewidywalny określić wysokość ciężącego na powodach zobowiązania.

Jeśli umowa w żadnym ze swoich postanowień nie precyzuje parametrów, według których bank będzie kształtował kursy kupna/sprzedaży waluty, to należy przyjąć, że sposób tworzenia tabeli kursowej banku nie został określony, co stwarzało możliwość podejmowania działań o znamionach dowolności. Jednoznaczność postanowienia umownego to w omawianym kontekście także możliwość ustalenia treści stosunku zobowiązaniowego przy wykorzystaniu zobiektywizowanego kryterium przeciętnego konsumenta. Nie chodzi więc jedynie o jednoznaczność językową,

ponieważ postanowienia jednoznaczne w tym sensie mogą nie pozwalać na określenie treści zobowiązań, a w szczególności rozmiaru przyszłego świadczenia. Kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu waloryzowanego do waluty obcej, ponosi pewne ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Przedsiębiorca musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, zwłaszcza w przypadku, gdy konsument będący kredytobiorcą nie uzyskuje dochodów w tej walucie. Wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w przypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie ten wymóg oznacza, że warunek dotyczący spłaty kredytu musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować - potencjalnie istotne - konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Należy odpowiedzieć na pytanie, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, że ten konsument przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych. Jak wskazano powyżej, oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego należy dokonywać w odniesieniu do momentu zawarcia danej umowy, z uwzględnieniem ogółu okoliczności, które mogły mieć wpływ na późniejsze wykonanie tej umowy. Trybunał uznał, że oceny istnienia ewentualnej nierównowagi należy dokonać w świetle ogółu okoliczności faktycznych sprawy z uwzględnieniem m.in. fachowej wiedzy banku w zakresie ewentualnych wahań kursów wymiany i ryzyka wiążących się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 20 września 2017 r., A. i in., C-186/16, M. (...)).

Postanowienia umowne, uzależniające warunki waloryzacji (denominacji) świadczenia pieniężnego wyłącznie od woli banku należy uznać za nieuczciwe (niedozwolone, abuzywne) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., jako kształtujące prawa i obowiązki konsumenta – kredytobiorcy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przede wszystkim przez wykorzystywanie pozycji dominującej przedsiębiorcy i naruszanie równowagi kontraktowej. Dotyczy to w szczególności odwołania się, jak w rozpoznawanej sprawie, w klauzuli umownej do kursów walut zawartych w tabeli banku, ogłaszanej w jego siedzibie, bez wskazania ograniczeń umownych w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych.

Tego rodzaju klauzule uznać należy za nietransparentne, pozostawiające pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczające kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszające równorzędność stron (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 września 2016 r. w sprawie II CSK 750/15, LEX nr 2182659, z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie II CSK 19/18, LEX nr 2626330, z dnia 4 kwietnia 2019 r. w sprawie III CSK 159/17, OSP, z. 12 z 2019 r., poz. 115, z dnia 29 października 2019 r. w sprawie IV CSK 309/18, OSNC, z. 7-8 z 2020 r., poz. 64, z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie V CSK 382/18, LEX nr 2771344 itp.).

Niezasadny jest przy tym zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zawarcie w umowie klauzul dotyczących sposobu przeliczania walut, do której denominowana jest kwota kredytu, w oparciu o tabele kursowe Banku, powoduje, że umowa rażąco narusza interes konsumenta bez konieczności badania różnicy w koszcie kredytu denominowanego, a kredytu złotowego.

Oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone, wbrew podnoszonym w apelacji zarzutom, dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy. Bez istotnego znaczenia jest zatem, w jaki sposób pozwany faktycznie ustalał kurs wymiany i czy w tym zakresie stosował się do obiektywnych kryteriów ekonomicznych (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17, Legalis nr 1786276). Okoliczności sposobu wykonania umowy kredytu denominowanego nie sanują abuzywności postanowień umowy.

Irrelevantne jest, czy w trakcie wykonywania umowy bank ustalał kurs zakupu i sprzedaży (...) w wysokości odbiegającej od kursu rynkowego czy też kursu NBP. Istotne jest jedynie to, czy sporne postanowienie umowne,

oceniane na chwilę zawarcia umowy, było niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., czyli kształtowało prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Wykładnia art. 385¹ § 1 k.c. w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 lutego 2019 r., sygn. II CSK 19/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18). Przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję – na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 lutego 2006 r., sygn. I CK 297/05; z 29 sierpnia 2013 r., sygn. I CSK 660/12; z 30 września 2015 r., sygn. I CSK 800/14; z 27 listopada 2015 r., sygn. I CSK 945/14; z 15 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 125/15). Postanowienia umowy (regulaminu), określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych.

Postanowienia podobne do ocenianych w tej sprawie były już wielokrotnie przedmiotem badania Sądu Najwyższego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 1049/14; z 4 kwietnia 2019 r., sygn. III CSK 159/17). Dominuje trafny pogląd, że takie klauzule mają charakter abuzywny, bowiem kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sprzeczność z dobrymi obyczajami i naruszenie interesów konsumenta polega w tym przypadku na uzależnieniu wysokości świadczenia banku oraz wysokości świadczenia konsumenta od swobodnej decyzji banku. Zarówno przeliczenie kwoty kredytu na złotówki w chwili jego wypłaty, jak i przeliczenie odwrotne w chwili wymagalności poszczególnych spłacanych rat, służy bowiem określeniu wysokości świadczenia konsumenta. Takie uregulowanie umowne należy uznać za niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona, np. w razie wprowadzenia możliwych maksymalnych odchyleń od kursu ustalanego z wykorzystaniem obiektywnych kryteriów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 1049/14).

Takie postanowienia, które uprawniają bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, są nietransparentne i pozostawiają pole do arbitralnego działania banku. W ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 22 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 1049/14; z 1 marca 2017 r., sygn. IV CSK 285/16; z 19 września 2018 r., sygn. I CNP 39/17; z 24 października 2018 r., sygn. II CSK 632/17; z 13 grudnia 2018 r., sygn. V CSK 559/17; z 27 lutego 2019 r., sygn. II CSK 19/18; z 4 kwietnia 2019 r., sygn. III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., sygn. I CSK 242/18; z 29 października 2019 r., sygn. IV CSK 309/18; z 11 grudnia 2019 r., sygn. V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., sygn. I CSK 556/18).

W konsekwencji – wbrew twierdzeniom apelacji - dokonanie oceny postanowień umowy przyznających bankowi swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej przez pryzmat treści art. 385¹ k.c. prowadzi do wniosku, że klauzule te kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Już z powyższych przyczyn postanowienia umowy dotyczące denominacji kredytu do waluty obcej w postaci franka szwajcarskiego stanowiły klauzulę niedozwoloną (abuzywną), a więc niewiązącą powodów z uwagi na treść przepisu art. 385¹ § 1 k.c.

Apelujący zwalczając ustalenie Sądu I instancji o abuzywności tabel kursowych powoływał się na art. 5 ust. 2 pkt 7 w zw. z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. Bankowego. Sąd Apelacyjny uznał jednak, że okoliczność, iż bank może prowadzić działalność kantorową nie wpływa na wyżej dokonane oceny. Czym innym jest bowiem oferowanie sprzedaży lub

kupna walut obcych, a czym innym dokonywanie przeliczenia (indeksacji) kwoty raty wyrażonej w harmonogramie w (...) do waluty polskiej. W pierwszym przypadku bank ustala kursy wobec potencjalnych przyszłych kontrahentów, którzy dopiero mają zawrzeć z nim określoną umowę w ramach obrotu walutowego. Grają zatem tutaj rolę czynniki rynkowe i o ile oferta banku nie jest z tego punktu widzenia korzystna dla uczestników tego obrotu, to nie dochodzi do nawiązania stosunku prawnego. W przypadku badanym w niniejszej sprawie, stosunek prawny już istnieje pomiędzy stronami i dopiero w jego trakcie kredytobiorca jest stawiany przed faktem dokonanym – ustalonym każdorazowo jednostronnie przez bank kursem, którego nie ma możliwości zweryfikować i go zmienić. Wyłącznie zatem w rękach banku pozostawione jest kształtowanie treści umowy w tym kluczowym zakresie. Wszystkie te okoliczności wskazują na istnienie konkretnego, a nie tylko abstrakcyjnego naruszenia interesu powodów i to w sposób rażący.

Zasadnie też uznał Sąd Okręgowy, że brak jest możliwości zastąpienia postanowień umownych uznanych za abuzywne postanowieniami wynikającymi z przepisów dyspozytywnych.

Sankcją istnienia niedozwolonych postanowień umownych w umowie zawieranej między przedsiębiorcą a konsumentem jest ich eliminacja z umowy. Wprowadzanie w ich miejsce innych postanowień, które przynosiłyby przedsiębiorcy jakkolwiek korzyść wypaczałoby sens istnienia klauzul abuzywnych. Klauzule te mają mieć ten skutek, że przedsiębiorca będzie miał przekonanie o nieskuteczności zastrzegania takich klauzul i braku premiowania nawet w najmniejszym stopniu takich praktyk.

W konsekwencji Sąd nie może – stwierdzając bezskuteczność klauzuli jako niedozwolonej – zastąpić takiej klauzuli innym postanowieniem, którego treść zostałaby ukształtowana przez sąd w taki sposób, by klauzula odpowiadała zasadom słuszności. Takie stanowisko powszechnie przyjmowane jest w doktrynie polskiej (M. Bednarek, w: System PrPryw, t. 5, 2013, s. 773). Takie samo stanowisko na gruncie postanowień dyrektywy 93/13/EWG zajmuje również (...) . W wyroku (...) z 30.5.2013 r. (C-488/11, A. B. i de M. (...), (...):EU:C:2013:341) wskazano, że przepisy dyrektywy 93/13/EWG, przewidujące sankcję odmowy zastosowania niedozwolonego postanowienia umownego byłyby osłabione w przypadku, gdyby sąd mógł samodzielnie kształtować postanowienia umowne w interesie w istocie przedsiębiorcy, tak by zachować przynajmniej w części skuteczność takich postanowień. Zważywszy, że artykuł 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie przepisu art. 58 § 3 k.c., omawiane nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być – wbrew żądaniu apelacji - zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym, opartym na przepisach kodeksu cywilnego, czy ustaw szczególnych, jak np. prawa wekslowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie II CSK 483/18).

Nie ma w szczególności racji apelujący, proponując zastąpienie wyeliminowanych postanowień regulacją z art. 358 § 2 k.c. Prawo bankowe. Przepis ten stanowiący, że wartość waluty obcej (na potrzeby przeliczenia zobowiązania wyrażonego w walucie obcej na walutę polską) określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, wszedł bowiem w życie 24 stycznia 2009 r., zatem po zawarciu przez stronę umowy kredytu. Wprowadzająca go Ustawa o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo dewizowe z dnia 23 października 2008 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 1506), nie zawiera zaś przepisów intertemporalnych przewidujących możliwość jego zastosowania do stosunków prawnych wcześniej nawiązanych.

Jak wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r. (V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20), wyeliminowanie ryzyka kursowego jest równoznaczne z daleko idącym przekształceniem umowy. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością. Wreszcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości brak możliwości stosowania art. 358 § 2 k.c. w związku ze stwierdzeniem niedozwolonego charakteru postanowienia umownego (wyroki SN z: 17 marca 2022 r., (...) 474/22; 23 marca 2022 r., (...) 532/22; 26 kwietnia 2022 r., (...) 550/22; 28 kwietnia 2022 r., (...) 40/22).

W części motywacyjnej środka odwoławczego nie zawarto żadnych rozważań rozwijających zarzut naruszenia art. 65 kc.

Wystarczające będzie zatem stwierdzenie, że brak jest jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy wykładni postanowień umowy kredytowej.

Nie sposób w szczególności uznać, by rzeczywistym zamiarem powodów było skuteczne związanie się postanowieniami umowy, które Sąd Okręgowy zasadnie uznał za abuzywne.

Jak to już wskazano kwestie te w ogóle nie były przedmiotem negocjacji poprzedzających zawarcie umowy.

Nie ma również racji pozwany zarzucając naruszenie art. 405 k.c. oraz art. 410 k.c. w związku poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu wzajemne rozliczenia stron tego stosunku prawnego powinny polegać na zwrocie zapłaconych wzajemnie kwot w ich wysokości nominalnej i pominięciu, że strona, która dała w całości swoje świadczenie wzajemne nie jest bezpodstawnie wzbogacona o świadczenia drugiej strony zmierzające do zwrotu tego świadczenia a w warunkach niniejszej sprawy, że kredytodawca z unieważnionej umowy kredytu pozostaje bezpodstawnie wzbogacony o świadczenia kredytobiorcy z tytułu zwrotu rat kredytowo-odsetkowych do wysokości kwoty udostępnionego kapitału.

Pozwany podnosząc ten zarzut zdaje się kwestionować prawidłowość zastosowania do rozliczeń stron teorii dwóch kondycji. Kwestie te jednak wyjaśnił już Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. (III CZP 6/21) jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

Sąd Apelacyjny uwzględnił podniesiony przez stronę pozwaną zarzut zatrzymania.

Zgodnie z art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w sytuacji nieważności umowy wzajemnej strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, a każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Nie ulega wątpliwości, że umowa stron w sposób przesłankowy została uznana za umowę nieważną, co zaktualizowało wyżej przytoczone regulacje. W niniejszej sprawie strona pozwana złożyła stronie powodowej oświadczenie o skorzystaniu z prawa zatrzymania w apelacji.

Powołanie się przy tym na art. 461 kc nie ma znaczenia, bowiem w treści zarzutu wyraźnie wskazano, że pozwany wnosi o zawarcie w wyroku uprawnienia pozwanego do powstrzymania się ze spełnieniem zasądzonego w punkcie 2 zaskarżonego wyroku świadczenia do czasu otrzymania świadczenia wynikającego ze zwrotu udostępnionego powodowi kapitału tytułem umowy przedmiotowej umowy kredytowej (który bezspornie wynosi 198.917,73 zł).

W ocenie Sądu Apelacyjnego pełnomocnik powodów nie musiał legitymować się pełnomocnictwem do przyjęcia materialnoprawnego oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania.

W przypadku powołania się na zarzut w procesie, należy kwalifikować to jako czynność procesową o charakterze zarzutu merytorycznego przeciwko żądaniu pozwu, tzw. zarzutu odraczającego.

Jednak jego uwzględnienie nie prowadzi jednak – tak jak ma to miejsce w przypadku zarzutu potrącenia – do wygaśnięcia zobowiązania i wymaganie do przyjęcia takiego zarzutu osobnego pełnomocnictwa nie byłoby uzasadnione (por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 października 2022 r. VI ACa 691/21).

Nadto pozwany, z powołaniem się na postanowienia art. 496 kc w zw. z art. 497 kc, złożył powodowi w dniu 15.02.2023r. oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania tj. wstrzymania się od dokonania zwrotu świadczeń spełnionych w toku wykonywania umowy kredytowej, do czasu zwrotu przez kredytobiorcę kwoty

odpowiadającej pozostawionemu do dyspozycji kredytobiorcy kredytu, przy czym składający to oświadczenie pełnomocnik dysponował stosownym pełnomocnictwem materialnoprawnym (k. 380-381).

Dla skuteczności zarzutu zatrzymania nie jest konieczne - jak w przypadku zarzutu potrącenia - aby przysługujące dłużnikowi roszczenie stanowiące jego podstawę było wymagalne, zatem aby nadszedł termin spełnienia świadczenia określony na podstawie art. 455 k.c., zaś konieczność zabezpieczenia roszczenia dłużnika nie ma związku z wymagalnością roszczenia. Z prawa zatrzymania wynikającego z art. 496 k.c. skorzystać można nie wcześniej niż w sytuacji, w której druga strona wezwie do zwrotu spełnionego świadczenia (zob. wyrok SA w Warszawie z 29 kwietnia 2022 r., sygn. I ACa 863/21, L.).

Należy zauważyć, że sprzeciwiając się zasadności powództwa z jakichkolwiek przyczyn, pozwany może podnosić także i ewentualny zarzut zatrzymania (procesowy, samodzielny bądź łączący w sobie również czynność materialnoprawną), niezwiązany z podstawowym motywem obrony przed powództwem. Sąd zajmie się tym zarzutem w razie uznania, że zasadniczy sposób obrony pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie. W przeciwnym wypadku zarzut jest bezprzedmiotowy (zob. G. Stojek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534), red. M. Frasz, M. Habdas, Warszawa 2018, art. 496 k.c., nb 18, dostęp LEX). Sąd w niniejszym składzie stoi na stanowisku, że dopuszczalne jest zgłoszenie przez pozwanego tego rodzaju zarzutu w formie ewentualnej, czyli na wypadek, gdyby sąd nie uwzględnił głównych zarzutów obronnych związanych z kwestionowaniem samej zasadności roszczeń powództwa (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 grudnia 1961 r. o sygn. IV CR 212/61, OSNC, z. 6 z 1963r, poz. 120 oraz z 22 listopada 1968r w spr. I CR 538/68, OSNCP, z. 11 z 1969r, poz. 204 itp., zob. też: T. Wiśniewski, „Prawo zatrzymania w kodeksie cywilnym”, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1999, str. 324 - 325).

Podkreślić należy, wbrew pogładowi powodów, umowę o kredyt bankowy należy zaliczyć do umów wzajemnych w rozumieniu art. 487 § 2 k.c. Ekwiwalentem świadczenia banku, polegającego na oddaniu do dyspozycji na czas oznaczony określonej kwoty pieniężnej, jest zapłata odsetek i prowizji, niezależna od obowiązku zwrotu wykorzystanego kredytu. Ten rodzaj i zakres ekwiwalentu przesądza również o odpłatnym charakterze umowy kredytu. Z punktu widzenia art. 497 k.c. w zw. z art. 496 k.c. obowiązek zwrotu wykorzystanego kapitału jest - w relacji do obowiązku oddania środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy - czymś więcej niż zobowiązaniem do świadczenia wzajemnego (ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania czy wynagrodzenia), a nie czymś mniej, co uzasadnia zastosowanie tego przepisu także w tym przypadku (w celu zabezpieczenia roszczenia restytucyjnego banku) z odwołaniem do rozumowania a minori ad maius (zob. przede wszystkim wyrok SN z 7.03.2017 r., II CSK 281/16, LEX nr 2294390 oraz uchwała SN z 16.02.2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40 i przywołaną tam argumentację, którą Sąd w niniejszym składzie podziela, a także wyrok SA w Warszawie z 15.12.2021 r., I ACa 448/18, LEX nr 3304528, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15.12.2021 r., I ACa 299/21, LEX nr 3302171, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25.11.2021 r., I ACa 266/18, LEX nr 3305767, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 23.06.2021 r., V ACa 573/20, LEX nr 3240394, a także uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie III CZP 6/21).

Mając na uwadze powyższe wskazania Sąd Apelacyjny, uwzględniając zarzut zatrzymania, zmienił zaskarżony wyrok w sposób określony w punkcie II sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 391§ 2 kpc oraz § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 października 2015 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych.(Dz.U. z 2018 r poz. 265).

Mikołaj Tomaszewski

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

starszy sekretarz sądowy Joanna Forycka